

Власенко Сергій Олександрович,
ад'юнкт відділу докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ

У зв'язку із погіршенням економічного стану в світі збільшився рівень кримінальних правопорушень проти власності громадян, також дана тенденція не оминула і Україну. Проблема незаконного заволодіння транспортним засобом не стала виключенням, які реєструють щодня, а також нові способи вчинення цього протиправного діяння. Наприклад, із застосуванням евакуаторів, нових технічних пристроїв, участь в таких діяннях беруть злочинні угруповання і не є виключенням той факт, що її члени отримують відповідну допомогу від корумпованих чиновників різного рівня, і це не може не викликати хвилювання у громадян.

На законодавчому рівні були прийняті зміни для протидії незаконного заволодіння транспортних засобів, а саме 22 вересня 2020 року Президентом України Володимиром Зеленським було підписано Закон України «Про внесення змін до статті 289 Кримінального кодексу України щодо протидії незаконному заволодінню транспортним засобом», і відтепер за вчинення даного правопорушення більше не передбачено покарання у вигляді штрафу чи виправних робіт [1].

Також, 1 липня 2020 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», завдяки якому було введено новий термін, такий як «кримінальний проступок», і запроваджено новий підрозділ – дізнання в Національній поліції, де ключовою метою було розвантаження підрозділів слідства [2].

Офіційна статистика вчинених правопорушень за статтею 289 кримінального кодексу України яку надала Генеральна прокуратура України демонструє, що станом на вересень 2020 року (з початку року) було зареєстровано 17362 провадження в ЄРДР з яких незаконно заволоділи 9281 автомобіль, в яких 7483 особам вручено повідомлення про підозру, 5734 проваджень які були направлені до суду з обвинувальним актом, порівняно з попередніми роками статистка покращилась (за 2019 рік зареєстровано в ЄРДР 34895, викрадено автомобілів 19657, 11815 особам вручено повідомлення про підозру, 9143 проваджень які були направлені до суду з обвинувальним актом; за 2018 рік зареєстровано в ЄРДР 42922, викрадено автомобілів 25506, 13631 особам вручено повідомлення про підозру, 11084 проваджень які були направлені до суду з обвинувальним актом; за 2017 рік зареєстровано 57743 в ЄРДР, викрадено автомобілів 33209,

16181 особам вручено повідомлення про підозру, 12401 проваджень які були направлені до суду з обвинувальним актом) [3].

Вчені-криміналісти встановили, що для незаконних заволодінь транспортних засобів характерними є такі способи підготовки до його вчинення, які застосовуються в комплексі:

- вибір місця і способу незаконного заволодіння ТЗ;
- вибір часу вчинення незаконного заволодіння ТЗ;
- підготовка місця для переховування ТЗ;
- пошук предмета злочинного посягання;
- розробка плану заволодіння ТЗ;
- добір учасників організованої групи та розподіл ролей між ними;
- збирання даних про об'єкт злочинного посягання і спостереження за ним;
- придбання чи виготовлення знарядь вчинення злочину;
- попередня домовленість із конкретними особами про продаж (зберігання) ТЗ;
- вироблення певної лінії поведінки і розробка заходів щодо протидії правоохоронним органам у випадку викриття організованих злочинних груп [4, с. 41].

На нашу думку спосіб вчинення злочину є однією із найважливіших частин криміналістичної характеристики незаконного заволодіння транспортного засобу, оскільки від нього по-перше, буде встановлена правова кваліфікація відповідно до КК України; по-друге, слідчий може припустити чи до даного правопорушення була проведена підготовка, чи у особи винник умисел не задовго до протиправних дій щодо особи потерпілої; по-третє, шлях відступу викраденого транспортного засобу, чи то особа підозрюваного їхала по основній дорозі, а можливо долала відстань через дорогу спальних масивів, та інше. Також можна припустити рівень володіння навичками злочинця, наявність у нього спеціального технічного обладнання, щоб відмикати сигналізацію, заглушувати сигнал GPS-трекера (якщо такий наявний в викраденому транспортному засобі). І підбиваючи дані факти можна опрацьовувати коло осіб які раніше відбували покарання за схожі способи вчинення правопорушення, бо навряд чи особа яка раніше відчиняла двері автомобіля за допомогою спеціальних пристроїв і відмикала сигналізацію, буде розбивати скло дверей транспортного засобу, а потім робити певну маніпуляцію з дротами, щоб завести двигун.

Можна прогнозувати, що статистика з незаконного заволодіння транспортного засобу – покращиться, але в першу чергу це відбулося не завдяки змінам в законодавстві, а саме через те, що у зв'язку із пандемією COVID-19, більшість громадян не виїжджали за кордон, поза межі свого населеного пункту, працювали дистанційно в своїх помешканнях, оскільки діють обмеження і тому транспортні засоби залишались під більш чітким наглядом. З приводу внесених змін в

статтю 289 Кримінального кодексу України можна прогнозувати, що статистика покращиться, але однозначно за дану «послугу» буде збільшена ціна, оскільки покарання більше не передбачає штрафів та виправних робіт. На цих змінах остаточно не можна зупинятися, і тому для вирішення в комплексі даної проблематики пропонуємо:

розробити криміналістичну методику розслідування незаконного заволодіння транспортних засобів;

необхідно покращити організацію взаємодії підрозділів Національної поліції під час розслідування даного правопорушення;

збільшити кількість відеокамер системи «безпечне місто»;

надати превентивним підрозділам контроль на гаражні кооперативи, які б могли перевіряти гаражні приміщення, наявність пристроїв, що заглушують сигнал до супутнику, наявність невстановлених транспортних засобів, а саме відсутність документів, номерних знаків або пошкодження Vin-code.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

2. Офіційне інтернет-представництво Президент України Володимир Зеленський. URL: <https://president.gov.ua/news/glava-derzhavi-pidpisav-zakon-shodo-posilennya-vidpovidalnos-63861>.

3. Офіційний сайт Генеральної прокуратури України. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113281&libid=100820&c=ed it&_c=fo.

4. Христов О.Л. Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами: криміналістичний аспект: монографія. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 148 с.

Войтович Євген Михайлович,

здобувач кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ

Допит – це слідча (розшукова) дія, змістом якої є одержання показань від особи, яка володіє відомостями, що мають значення для розслідуваного кримінального правопорушення. Допит можна охарактеризувати як процес передачі інформації про розслідуване кримінальне правопорушення, пов'язані з ним обставини і людей. Ця інформація надходить до допитуваного в момент сприйняття ним тих або інших явищ або предметів, запам'ятовується і потім під час допиту відтворюється і передається слідчому[1, с. 440].

Під час розслідування насильницького зникнення людини у слідчого виникають проблеми із допитом осіб, які вчиняють такі злочини. Пояснюється це тим, що такі особи, у більшості